

Tandlæger – brancheundervisningsnotat

Dato og versionsnummer	Udarbejdet af	Godkendt af TG-chef, dato	Ændring
Juli 2015 (1)	Line Iversen og Birgit Serup Larsen, TC Syd, TG3	Thomas N. Christensen, TC Nord	

Indledning

Målgruppen for et brancheundervisningsnotat (BUN) er Arbejdstilsynets tilsynsførende med fokus på erfarne generalisttilsynsførende. Et BUN omhandler derfor ikke alt, men kun det væsentligste inden for branchen, som en erfaren tilsynsførende har brug for. Der sættes ikke skøn under regel, men der reageres altid ud fra konkrete vurderinger af forholdene på den virksomhed, hvor tilsynet finder sted. Den tilsynsførende kan også forholde sig til og reagere på andre arbejdsmiljøforhold end dem, der er nævnt i BUN'et.

Introduktion til branchen tandlæger: Virksomheder i denne branche er f.eks. kommunal børnetandpleje, tandreguleringsklinikker, private tandlæger samt tandteknikere. Der kan være fra 1 til 350 ansatte, som omfatter tandplejere, klinikassistenter, tandlæger, tandteknikere og receptionister.

Arbejds miljøproblemer

Arbejds miljøproblem (AMP)	Fokus	Reaktionsniveau
Krav til egenindsats	Er der arbejdspladsbrugsanvisninger (APB) på faremærkede stoffer og materialer. Af stoffer der anvendes kan nævnes formalin, lattergas (dinitrogenoxid), kviksølv (amalgam), formolcresol (mumificere nerver), sprit, methylmetacrylat, KaVo spray og natriumperborat. Rengøringsmidler kan også være faremærkede. Eftersyn af kompressor, tandlægestol og andre tekniske hjælpemidler efter leverandørens brugsanvisning	Påbud efter en konkret vurdering. APB for rengøringsmidler er ej påbud hvis art og omfang svarer til almindelig husholdningsbrug
Psykisk arbejdsmiljø Mobning og mobbelignende handlinger	Det er vigtigt at der er ledelsesmæssig støtte og opbakning, samt kollegial hjælp og støtte. Det kan kræve særlig opmærksomhed, hvis der er tale om flere ejere. Interne gnidninger kan medføre risiko for mobning og mobbelignende handlinger.	Påbud og rådgivningspåbud Ved mistanke: Påbud efter §21 Efter konkret vurdering
Arbejds mængde og tidspres	Store krav til faglighed og krav om ikke at lave fejl ved behandlinger. Omstruktureringer på offentlige klinikker kan have indvirkning på arbejdsmængden.	Påbud om at forebygge sundheds-skadelige belastninger ved

<p>Fysisk og/eller psykisk vold</p>	<p>Er der en risiko for at blive udsat for fysisk og/eller psykisk vold, og hvor det samtidig vurderes, at virksomhedens forebyggelse er utilstrækkelig. Risikoen kan være tilstede ved:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Håndtering af patientklager • Indbrud og røveri • Dårlige betalere 	<p>stor arbejdsmængde Efter konkret vurdering</p> <p>Påbud eller strakspåbud om at forebygge risikoen for fysisk og/eller psykisk vold i forbindelse med arbejdet Efter en konkret vurdering</p>
<p>Muskel- og skeletbesvær (MSB) Indretning af skærmarbejdsplads</p> <p>Arbejdsstillinger</p> <p>Tunge løft</p>	<p>Sekretærens/receptionistens arbejdsplads skal være tilpasset den enkelte og passe til flere personer hvis tilfældet. Reglerne i skærmbekendtgørelsen og /eller faste arbejdssteders indretning følges.</p> <p>Tandlægefaget kan være plaget af statisk muskelarbejde, arbejde med lettere foroverbøjet lænderyg og præcisionsarbejde. Forebyggelse af nedslidning er: Variation i arbejdet i form af forskelligartet arbejde og på forskellige indrettede klinikker, praktiske opgaver mv. Muligheder for indstilling af inventar, herunder stole som eksempelvis sadelstole. Særligt fokus på sundhedsfremmende tiltag fx i form af afvekslende arbejde, øvelser der styrker muskulaturen, pauser, understøttelse af underarme, at undgå anspændthed og samlebandsbevægelser.</p> <p>Ved arbejde med slibning og tilpasning af tandudstyr har arbejdspladsens indretning betydning for hensigtsmæssige arbejdsstillinger. Operationer og arbejde med implantater, kan give fastlåste arbejdsstillinger.</p> <p>Laboratorier, tandklinikker og tandteknikere: Høj grad af præcisionsarbejde med vibrationer fra håndværktøj samt kombination af uheldsmæssige arbejdsstillinger kan over længere tid give snurrende og sovende fornemmelser i hænderne.</p> <p>Spande med gips på 25 kg hos tandteknikere. Dunke med demineraliseret vand på 20-25 kg. Anvendes til bl.a. autoklaver mv. hos tandlæger, hvor der ikke er automatiseret anlæg med vandfilter.</p>	<p>Påbud efter konkret vurdering afhængig af varigheden af arbejdet</p> <p>Påbud efter konkret vurdering. Særligt fokus på omfang og varighed samt konstaterede sundheds-skadelige arbejdsstillinger</p> <p>Påbud efter konkret vurdering. Ved enkeltløft på 25 kg i ¾ arms afstand</p>

	<p>desinficerende middel ved eksempelvis rodbehandlinger</p> <ul style="list-style-type: none"> • Calasept (ætsende) • Eugenol (irriterende og allergifremkaldende) • Natrium-Hypoclorid 5% • Kviksølv-amalgam til fyldninger: Afdampning, giftig ved indånding. Der skal bruges et lukket system fx vivacap eller et erstatningsprodukt. Når det blandes i dentomat stiller vi ikke krav. Amalgam frigiver ikke kviksølv, så når det først er blandet er der ingen problemer. Derfor kræves der ikke procesventilation ved selve anvendelsen efter blanding (ved stolen). Ved udboring af gamle fyldninger er stærksug tilstrækkelig som procesventilation. • Lattergas (N₂O, di-nitrogenoxid), udslip. Der skal anvendes procesventilation (stærksug) eller dobbelt-maske (inder- og ydermaske). Gasbortlednings-anordning (i dobbeltmaske) skal være forsynet med kontrolanordning. Lattergasapparat skal efterses hvert andet år. Bemærk: gravide må ikke arbejde med eller udsættes for lattergas. Anvendelse af enkeltmaske uden yderligere udsugning kan efter konkret vurdering betragtes som en bagatel, såfremt anvendelsen kun sker sjældent. • Kavo-spray til smørring af instrumenter efter desinfektion. Ved brug af kavo-spray skal der anvendes procesventilation. Smørring kan dog også gøres i en lukket boks, hvor rens og smørring sker i boksen (assistina apparat). Denne skal være koblet til procesventilation. <p>Ved slibning i akrylplast af metylmetacrylat (proteser) hos tandteknikere kan der være fin støvdannelse samt evt. gendannelse af monomeren, som er sundhedsskadelig. Derfor krav til anvendelse af processug med afkast til det fri og kontrolanordning med alarm.</p> <p><u>Slibning i gips:</u> Hvis dette foregår 'under vand' er det uproblematisk. I almindelig klinik vil det typisk have et lille omfang og dermed udgøre en bagatel.</p> <p>Brug af passende værnemidler ved håndtering af kemiske stoffer som ex. klorin, rodalon mv. Ligeledes ved håndtering af f.eks. allergifremkaldende acrylater.</p>	<p>Påbud efter konkret vurdering</p> <p>Opmærksomhed på, at der ikke kan kræves punktudsug, når der anvendes dobbeltmaske.</p> <p>Påbud efter konkret vurdering af støvdannelsen</p> <p>Påbud efter konkret vurdering</p>
Støv		
Personlige værnemidler		

Andre AMP'er Velfærdsforanstaltninger	Spises der i samme rum hvor der slibes acrylplast (tandteknikere)	Påbud efter konkret vurdering
Biologi	Anvendelse af p-filtre fx P3 (virusser, bakterier og aerosoler)	Ofte mundtlig vejledning

Ordliste

Ord/fagterm	Det betyder:
Autoklave	Beholder, der kan lukkes tæt (trykkoger), og som ved forhøjet tryk og temperatur benyttes til at sterilisere mikrobiologiske substrater, inficeret materiale og udstyr, fx kirurgiske instrumenter.
Sadelstol	En behandlerstol hvor man får en god arbejdsstilling, hvor man hindrer afklemning ved lysken og har mindre tendens til at falde sammen.

Andre materialer

Navn	Beskrivelse	Link/placering
At-vejledning	<ul style="list-style-type: none"> • At-vejledning D. 1.1 om arbejdspladsvurdering • At-vejledning D 2.3 om skærmarbejde • At-vejledning D. 3.1 om lørft, træk og skub • At-vejledning D.4.3 om voldsrisiko i forbindelse med arbejdets udførelse • At-vejledning D.4.2 om mobning og seksuel chikane • At-vejledning D. 4.1 om kortlægning af psykisk arbejdsmiljø • At-vejledning F.0.4 om forebyggelse af arbejdsulykker ulykker I små virksomheder • At-vejledning F.0.5 om forebyggelse af ulykker i mellemstore og små virksomheder • At-vejledning D. 5.8 om øjenværn • At-vejledning A. 1.8-4 om gravide og ammendes arbejdsmiljø • At-vejledning C 1.3 om arbejde med stoffer og materialer 	www.at.dk
Vejviser	Læger, tandlæger og dyrlæger Arbejds miljøvejviser nr. 34	http://arbejdstilsynet.dk/da/arbejdspladsvurdering/arbejds miljovejvisere/2009-34-laeger-tandlaeger-og-dyrlaeger.aspx

<p>BAR SoSu</p>	<p>Ergonomi i Tandplejen</p> <p>Hjemmeside om psykisk arbejdsmiljø i social og sundhedssektoren</p> <p>Arbejdsmiljøværktøjer</p> <p>Materiale særligt rettet mod privatpraktiserende (alle arbejdsmiljøemner)</p> <p>Vejledning til små virksomheder: – selv i en lille praksis kan et dårligt arbejdsmiljø være et stort problem</p>	<p>http://www.arbejdsmiljoweb.dk/rop-og-sundhed/ergonomi_i_tandplejen</p> <p>www.etsundtarbejdsliv.dk</p> <p>www.arbejdsmiljoweb.dk</p> <p>http://www.arbejdsmiljoweb.dk/din_arbejdsplads/praktiserende/</p> <p>http://www.arbejdsmiljoweb.dk/din_arbejdsplads/praktiserende/elv_i_en_lille_praksis</p>
-----------------	---	--